

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
стану травматизму невиробничого характеру в Україні
за 2014 рік

Згідно з даними Державної служби статистики України* за 12 місяців 2014 року в Україні від нещасних випадків невиробничого характеру загинули 34992 особи (Табл. 1).

Таблиця 1

Кількість загиблих внаслідок травматизму невиробничого характеру
за причинами смерті за 12 місяців у 2013-2014 роках

№	Причини смерті	2013 рік	2014 рік
1	Навмисне самоушкодження	9351	7772
2	Пошкодження без уточнення їх раптового або навмисного характеру	6205	5737
3	Транспортні нещасні випадки	5353	5012
4	Випадкові отруєння та дія алкоголю	3988	3101
5	Напад з метою вбивства чи нанесення ушкодження	2236	2711
6	Випадкові утоплення та занурення у воду	2408	2219
7	Падіння	2314	2040
8	Інші випадкові отруєння та дія отруйних речовин	1908	1610
9	Інші нещасні випадки із загрозою диханню	1783	1584
10	Нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами	1646	1444
11	Нещасні випадки, пов'язані з дією природних факторів	964	949
12	Нещасні випадки, спричинені електричним струмом, випромінюванням, температурою або тиском	304	255
13	Інші нещасні випадки	666	558
14	Загальна кількість,	39126	34992
	з них:		
15	Дітей віком до 14 років	832	779
16	Сільське населення	15011	13732
17	Міське населення	24115	21260

Найбільшу кількість померлих від нещасних випадків невиробничого характеру за 12 місяців 2014 року – 10,4 % загальної кількості - зареєстровано в Донецькій області (3656 осіб); 8,7 % - у Дніпропетровській (3055 осіб), 7,0 % -

* інформація щодо Автономної Республіки Крим та м. Севастополя відсутня, по Луганській області – дані за січень-травень 2014 року у зв'язку з неотриманням даних за червень-грудень 2014 року; по Донецькій області з жовтня по грудень надаються показники, розраховані по окремих територіям.

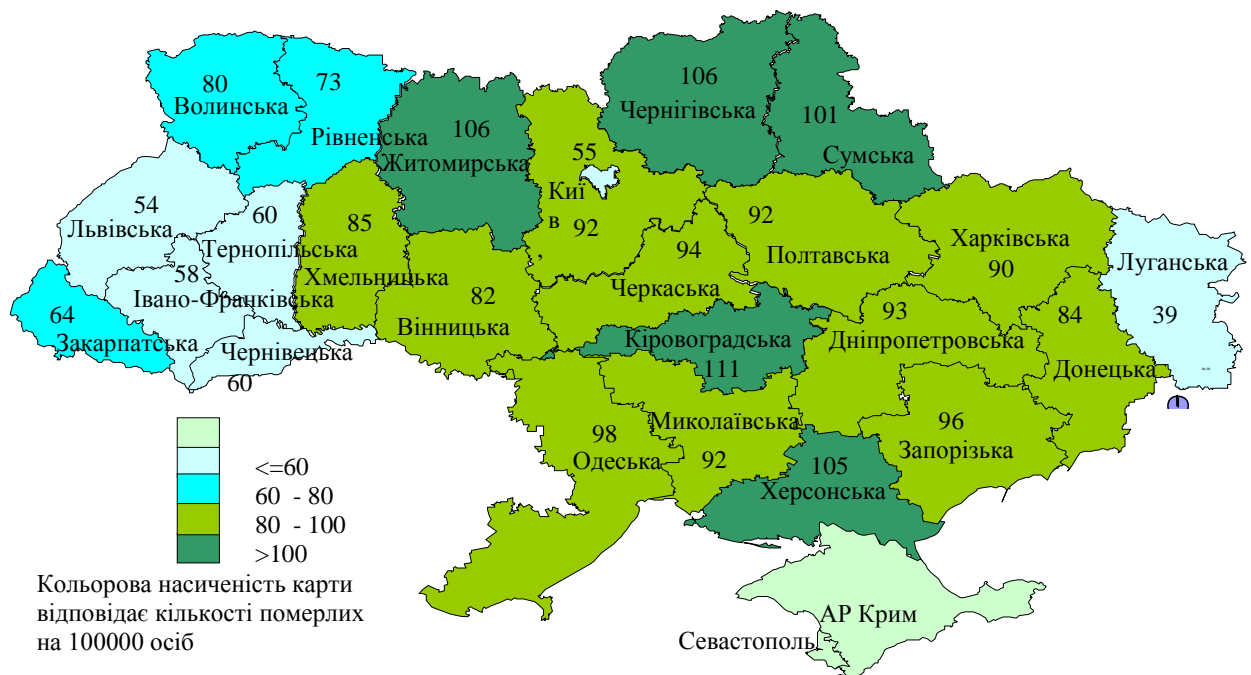
у Харківській (2459 осіб), 6,7 % - в Одеській (2348 осіб), 4,8 % - у Запорізькій (1699 осіб), 4,5 % - у Київській (1594 особи) областях. Кількість померлих від нещасних випадків у м. Києві становить 4,5 % загальної кількості, або 1587 осіб, що значно більше ніж за 12 місяців 2013 року (1316 осіб).

Найменшу кількість померлих від нещасних випадків не виробничого характеру - 1,5 % загальної кількості - зареєстровано у Чернівецькій (550 осіб), 1,8 % - у Тернопільській (644 особи), 2,3 % - у Закарпатській (803 особи) областях.

Значення показника смертності по Україні (кількість осіб на 100 тисяч населення) за 12 місяців 2014 року становить 81 особу. У кількох областях зберігається негативна ситуація з травматизмом не виробничого характеру зі смертельним наслідком. Значно вищий рівень цього показника порівняно з показником смертності по країні спостерігався в Кіровоградській (111), Чернігівській, Житомирській (по 106), Херсонській (105), Сумській (101), Одеській (98), Запорізькій (96), Черкаській (94), Київській, Миколаївській, Полтавській (по 92) та Харківській (90) областях (рис. 1).

Рисунок 1

Розподіл смертності населення від нещасних випадків не виробничого характеру за регіонами України за 12 місяців 2014 року (на 100 тис. населення)

Найпоширенішими причинами смерті від нещасних випадків не виробничого характеру у звітному періоді були: навмисне самоушкодження – 22,2 %, пошкодження без уточнення їх раптового або навмисного характеру – 16,4 %, транспортні нещасні випадки – 14,3 %, випадкове отруєння та дія алкоголю – 8,9 %, напад з метою вбивства чи нанесення ушкодження – 7,8 %, випадкові утоплення та занурення у воду – 6,4 %, падіння – 5,8 %, інші

випадкові отруєння та дія отруйних речовин – 4,6 %, інші нещасні випадки із загрозою диханню – 4,5 %, нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами – 4,1 %, нещасні випадки, пов'язані з дією природних факторів – 2,7 %.

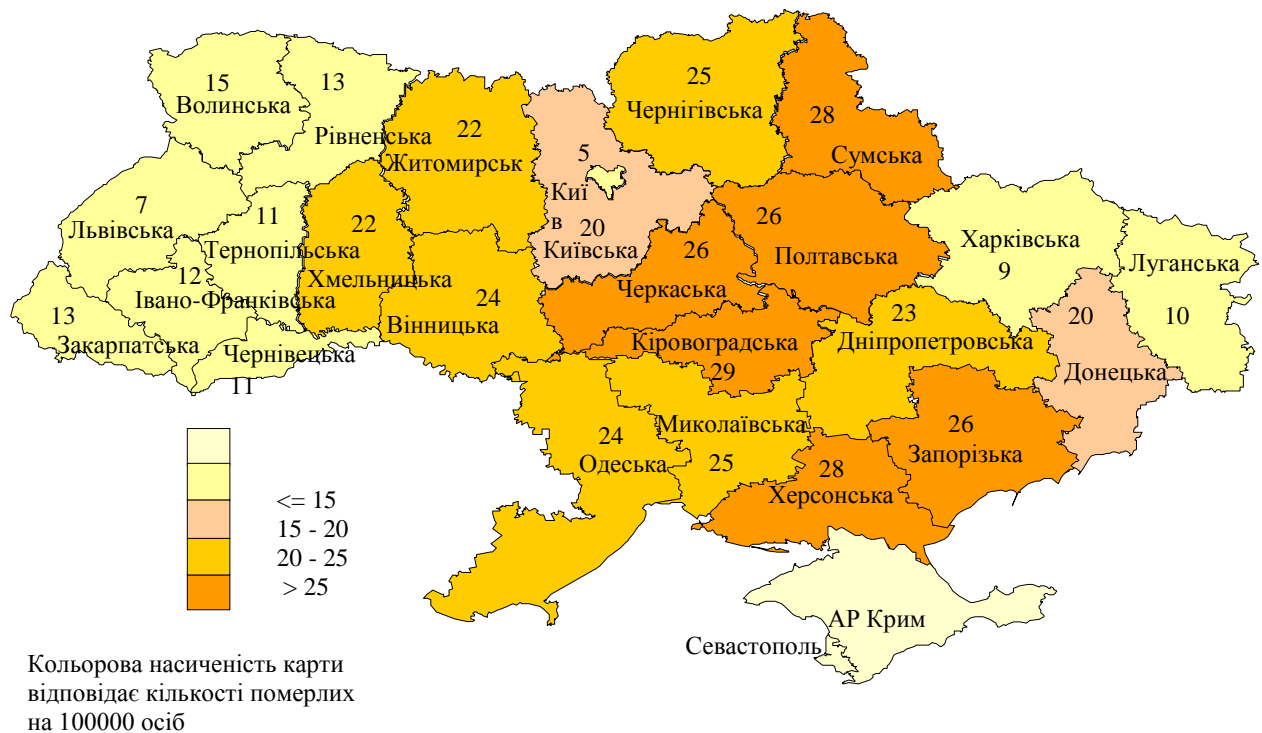
Загибель людей від самогубства та самоушкодження за 12 місяців 2014 року посідає перше місце серед причин смертності від зовнішніх причин смертності і становить 22,2 відсотка всіх нещасних випадів травматизму невиробничого характеру та складає 7772 особи.

Найбільшу кількість смертельних випадків, пов'язаних з навмисним самоушкодженням, зареєстровано в Донецькій (846 осіб), Дніпропетровській (748 осіб), Одеській (584 особи), Запорізькій (454 особи), Вінницькій (384 особи), Полтавській (379 осіб), Київській (357 осіб) областях, а найменшу – в Чернівецькій (104 особи), Тернопільській (116 осіб) областях та м. Києві (143 особи).

Показник смертності населення від навмисного самоушкодження становив 18 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Кіровоградській (29), Сумській, Херсонській (по 28), Запорізькій, Полтавській, Черкаській (по 26), Миколаївській, Чернігівській (по 25) Вінницькій, Одеській (по 24) областях, а найменшого – у Львівській (7), Харківській (9), Тернопільській, Чернівецькій (по 11), Івано-Франківській (12) областях; у м. Києві – 5 (рис. 2).

Рисунок 2

Розподіл смертності населення за регіонами України за 12 місяців 2014 року з причини навмисного самоушкодження

У сільській місцевості показник смертності від навмисного самоушкодження (27) більший за середнє значення по країні (18) та приблизно вдвічі більший за середнє значення по міській місцевості (14). Так, у сільській місцевості Сумської (44), Кіровоградської (43), Запорізької, Чернігівської (по 39) областей найбільші показники смертності від цього виду травматизму.

Загибель людей від ушкодження з невизначеними намірами займає друге місце серед причин смертності від зовнішніх причин смертності та становить 16,4 відсотка всіх нещасних випадків травматизму невиробничого характеру за 12 місяців 2014 року.

Загальна кількість смертельних випадків від ушкодження з невизначеними намірами в січні-грудні 2014 року становить 5737 осіб.

Найбільшу кількість померлих зареєстровано в Харківській області (1128 осіб), м. Києві (740 осіб), Донецькій (524 особи), Дніпропетровській (540 осіб), Київській (338 осіб), Львівській (308 осіб) та Одеській (192 особи) областях, а найменшу - у Волинській (53 особи), Тернопільській (59 осіб), Сумській (66 осіб), Закарпатській (68 осіб) областях.

Значення показника смертності від ушкоджень з невизначеними намірами за 12 місяців 2014 року становило 13 на 100 тисяч населення. Перевищення значення цього показника по Україні спостерігалось в Харківській області (41), у м. Києві (25), Київській (19) та Дніпропетровській (16) областях. Найменшого значення цей показник набув у Запорізькій (4), Волинській, Закарпатській, Тернопільській (по 5), Сумській (6) та Хмельницькій (7) областях (рис. 3).

Рисунок 3

Розподіл смертності населення за регіонами України за 12 місяців 2014 року з причини ушкодження з невизначеними намірами

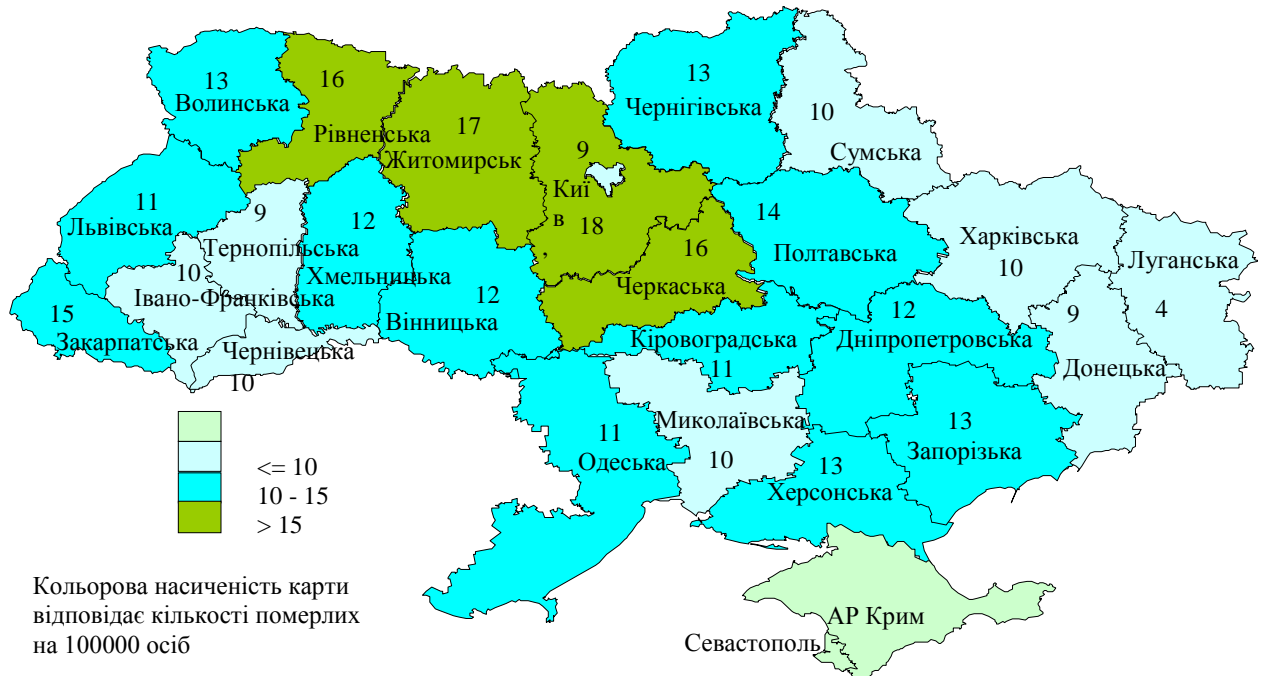
Кількість загиблих внаслідок транспортних нещасних випадків за січень-грудень 2014 року менше порівняно із аналогічним періодом 2013 року (5353 особи) та складає 5012 осіб, що становить 14,3 % загальної кількості нещасних випадків невиробничого характеру.

Найбільша кількість смертей від транспортних нещасних випадків спостерігалась у Дніпропетровській (394 особи), Донецькій (382 особи), Київській (319 осіб), Одеській (308 осіб), Харківській (292 особи), Львівській (274 особи) областях, а найменша – в Тернопільській (95 осіб), Чернівецькій (96 осіб) областях. У м. Києві кількість померлих від нещасних випадків, пов'язаних із транспортними засобами, становить 263 особи.

Показник смертності населення від нещасних випадків, пов'язаних із ДТП, становив приблизно 12 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Київській (18), Житомирській (17), Рівненській, Черкаській (по 16), Закарпатській (15), Полтавській (14) областях, а найменшого – у Тернопільській (9) області. У м. Києві цей показник також становив 9 (рис. 4).

Рисунок 4

Розподіл смертності населення за регіонами України за 12 місяців 2014 року внаслідок транспортних нещасних випадків

У січні-грудні 2014 року отруєння алкоголем стало причиною смерті 3101 особи, що становило 8,9 % загальної кількості померлих від нещасних випадків невиробничого характеру. При цьому, смертність населення, спричинена випадковим отруєнням та дією алкоголю, у сільській місцевості в 1,8 разу була вищою, ніж у містах.

Найбільшу кількість померлих від випадкового отруєння та дії алкоголю зареєстровано в Дніпропетровській (329 осіб), Одеській (266 осіб), Донецькій (230 осіб), Запорізькій (219 осіб), Кіровоградській (212 осіб), Сумській (191 особа), Чернігівській (160 осіб) областях, а найменшу - в м. Києві (1 особа), у Київській (18 осіб), Івано-Франківській (27 осіб) областях.

Показник смертності населення від отруєння алкоголем в січні-грудні 2014 року становив приблизно 7 на 100 тисяч населення. У сільській місцевості показник смертності становив 10.

Найбільшого значення цей показник досягнув у Кіровоградській (21), Сумській (17), Чернігівській (15), Херсонській (13), Запорізькій (12), Одеській, Хмельницькій (по 11) областях, найменшого – у Київській (1), Івано-Франківській, Львівській (по 2) та Закарпатській (3) областях. У м. Києві цей показник становив 0,03 (рис. 5).

Рисунок 5

Розподіл смертності населення за регіонами України за 12 місяців 2014 року з причини випадкового отруєння та дії алкоголю

У 2014 році спостерігалось збільшення кількості загиблих внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження (2711 осіб) порівняно з

аналогічним періодом 2013 року (2236 осіб), що становило 7,8 % загальної кількості померлих.

Найбільшу кількість померлих від цього виду травматизму зареєстровано в Донецькій (651 особа), Дніпропетровській (241 особа), Одеській (196 осіб), Харківській (158 осіб), Запорізькій (132 особи) областях та м. Києві (157 осіб), а найменшу – у Чернівецькій (24 особи), Тернопільській (25 осіб), Закарпатській та Івано-Франківській (по 41 особі) областях.

Показник смертності склав 6 на 100 тисяч населення. Перевищення значення показника смертності від нещасних випадків внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження по Україні спостерігалось в Донецькій (15), Одеській (8), Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Кіровоградській, Херсонській, Чернігівській (по 7) областях, а найнижчий – у Івано-Франківській, Львівській, Тернопільській (по 2), Закарпатській, Івано-Франківській, Чернівецькій (по 3) областях. У м. Києві цей показник становив приблизно 6 (рис. 6).

Рисунок 6

Розподіл смертності населення за регіонами України за 12 місяців 2014 року внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження

Кількість смертельних випадків невинного характеру, пов'язаних із випадковим падінням, у січні-грудні 2014 року становила 2040 осіб.

При цьому, показник смертності від цього виду травматизму склав приблизно 5 на 100 тис. населення і найвищим він був у Запорізькій (9), Закарпатській, Хмельницькій, Чернігівській (7), Волинській, Одеській,

Сумській (по 6) областях; найнижчим – в Івано-Франківській, Полтавській, Чернівецькій областях та м. Києві (по 3).

У територіальному розрізі найбільшу кількість таких випадків смертей зафіксовано в Донецькій (194 особи), Дніпропетровській (168 осіб), Запорізькій (165 осіб), Одеській (141 особа), Львівській (132 особи), Харківській (116 осіб) областях, а найменшу – в Чернівецькій (26 осіб) областях. У м. Києві – 74 особи (рис. 7).

Кількість смертельних випадків, пов'язаних із падінням, у містах значно вище, ніж у сільській місцевості, та становить 1440 та 600 відповідно.

Рисунок 7

Розподіл смертності населення за регіонами України за 12 місяців 2014 року від нещасних випадків, пов'язаних з падінням (на 100 тис. населення)

Однією з поширених причин смерті від нещасних випадків у побуті були також випадки, що сталися внаслідок випадкових утоплень та занурення у воду (2219 осіб), і становили 6,4 % загальної кількості померлих.

У 2014 році спостерігалось зменшення кількості загиблих від цього виду травматизму порівняно з аналогічним періодом 2013 року (2408 осіб).

Найбільшу кількість померлих від випадкового утоплення та занурення у воду зафіксовано у Дніпропетровській (158 осіб), Донецькій (146 осіб), Київській (128 осіб), Одеській, Полтавській (по 119 осіб), Волинській

(118 осіб), Житомирській (116 осіб), а найменшу – у Луганській (21 особа), Чернівецькій (30 осіб) областях та у м. Києві –44 особи.

Показник смертності на водних об'єктах у 2014 році склав приблизно 5 на 100 тисяч осіб, найвищим він був у Волинській (11), Житомирській (9), Полтавській, Сумській та Хмельницькій (по 8) областях.

Найменшого значення цей коефіцієнт набув у Луганській (1), Донецькій, Харківській, Чернівецькій (по 3) областях; у м. Києві він склав приблизно 2. (Рис. 8).

Рисунок 8

Розподіл смертності населення за регіонами України за 12 місяців 2014 року від нещасних випадків, пов'язаних з випадковим утопленням та зануренням у воду (на 100 тис. населення)

У 2014 році спостерігалось незначне зменшення кількості загиблих внаслідок випадкового отруєння та дії отруйних речовин порівняно з аналогічним періодом 2013 року. Це стало причиною смерті 1610 осіб, що становило 4,6 % загальної кількості померлих від нещасних випадків у побуті.

Показник смертності від цього виду травматизму склав приблизно 4 на 100 тисяч населення, найбільше значення зареєстровано в Запорізькій (8), Донецькій, Кіровоградській, Херсонській (приблизно по 7), Сумській (6) областях, а найменше – у м. Києві (0,3), Рівненській (0,9), Чернівецькій (1), Закарпатській, Львівській (по 2) областях.

У територіальному розрізі найбільшу кількість смертельних випадків внаслідок випадкового отруєння та дії отруйних речовин зафіксовано в Донецькій (317 осіб), Запорізькій (119 осіб), Дніпропетровській (103 особи),

Одеській (86 осіб), Київській (71 особа), Херсонській (66 осіб) областях, а найменшу – в Чернівецькій (10 осіб), Рівненській (11 осіб) областях та м. Києві (10 осіб).

Загальна кількість загиблих від нещасних випадків, спричинених дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами, за 12 місяців 2014 року становила 1444 особи.

Найбільшу кількість померлих від цього виду травматизму зафіксовано в Дніпропетровській (155 осіб), Одеській (145 осіб), Житомирській (126 осіб), Полтавській (100 осіб), Вінницькій (88 осіб), а найменшу – у Волинській (12 осіб), Закарпатській (19 осіб), Івано-Франківській (21 особа), Запорізькій (22 особи) областях. У м. Києві – 40 осіб.

Показник смертності населення від нещасних випадків, спричинених дією вогню, жаром та гарячими речовинами, у 2014 році становив приблизно 3 на 100 тисяч населення. Значно більшим цей показник був у Житомирській (10), Чернігівській (8), Полтавській (7), Одеській (6), Вінницькій, Дніпропетровській (по 5) областях. Найменше значення показника було у Волинській, Донецькій, Запорізькій (по 1), Закарпатській, Івано-Франківській (по 1,5) областях. У м. Києві цей показник становить 1,4 (рис. 9).

Рисунок 9

Розподіл смертності населення за регіонами України за 12 місяців 2014 року внаслідок нещасних випадків, спричинених дією вогню, жаром та гарячими речовинами

Кількість нещасних випадків, спричинених дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами, у містах нижче, ніж у сільській місцевості, та становить 681 та 763 відповідно.

Кількість смертельних випадків невинного характеру, пов'язаних із загрозою диханню, у 2014 році становила 1584 особи (4,5 % загальної кількості померлих від нещасних випадків невинного характеру).

При цьому, показник смертності внаслідок нещасних випадків із загрозою диханню складав приблизно 4 на 100 тис. населення і найвищим він був у Житомирській (9), Сумській (6), Вінницькій, Волинській, Запорізькій, Одеській, Чернігівській (по 5) областях, а найнижчим – у м. Києві (1), Тернопільській, Харківській (по 2) областях.

У територіальному розрізі найбільшу кількість таких випадків смертей зафіксовано в Донецькій (132 особи), Дніпропетровській (131 особа), Одеській (127 осіб), Житомирській (108 осіб), Запорізькій (84 особи) областях, а найменшу – в Тернопільській (22 особи), Чернівецькій (25 осіб) областях; у м. Києві (35 осіб).

Загальна кількість загиблих від нещасних випадків, пов'язаних з дією природних факторів, за 12 місяців 2014 року становила 949 осіб.

Найбільшу кількість померлих від дії природних факторів зареєстровано в Донецькій (100 осіб), Миколаївській (77 осіб), Черкаській (72 особи), Львівській (66 осіб), Харківській (62 особи) областях та м. Києві (58 осіб), а найменшу – у Чернігівській (4 особи), Полтавській (12 осіб), Дніпропетровській (14 осіб) областях.

Показник смертності населення від нещасних випадків невинного характеру, пов'язаних з природними факторами, за 12 місяців 2014 року становив приблизно 2 на 100 тисяч населення.

У територіальному розрізі найвищі значення цього показника спостерігалися в Миколаївській (7), Черкаській (6), Херсонській (4), Волинській, Львівській та Чернівецькій (по 3) областях.

Найнижчі дані цього показника зареєстровано у Дніпропетровській, Чернігівській (по 0,4), Одеській, Полтавській (по 1) областях; у м. Києві – 2.

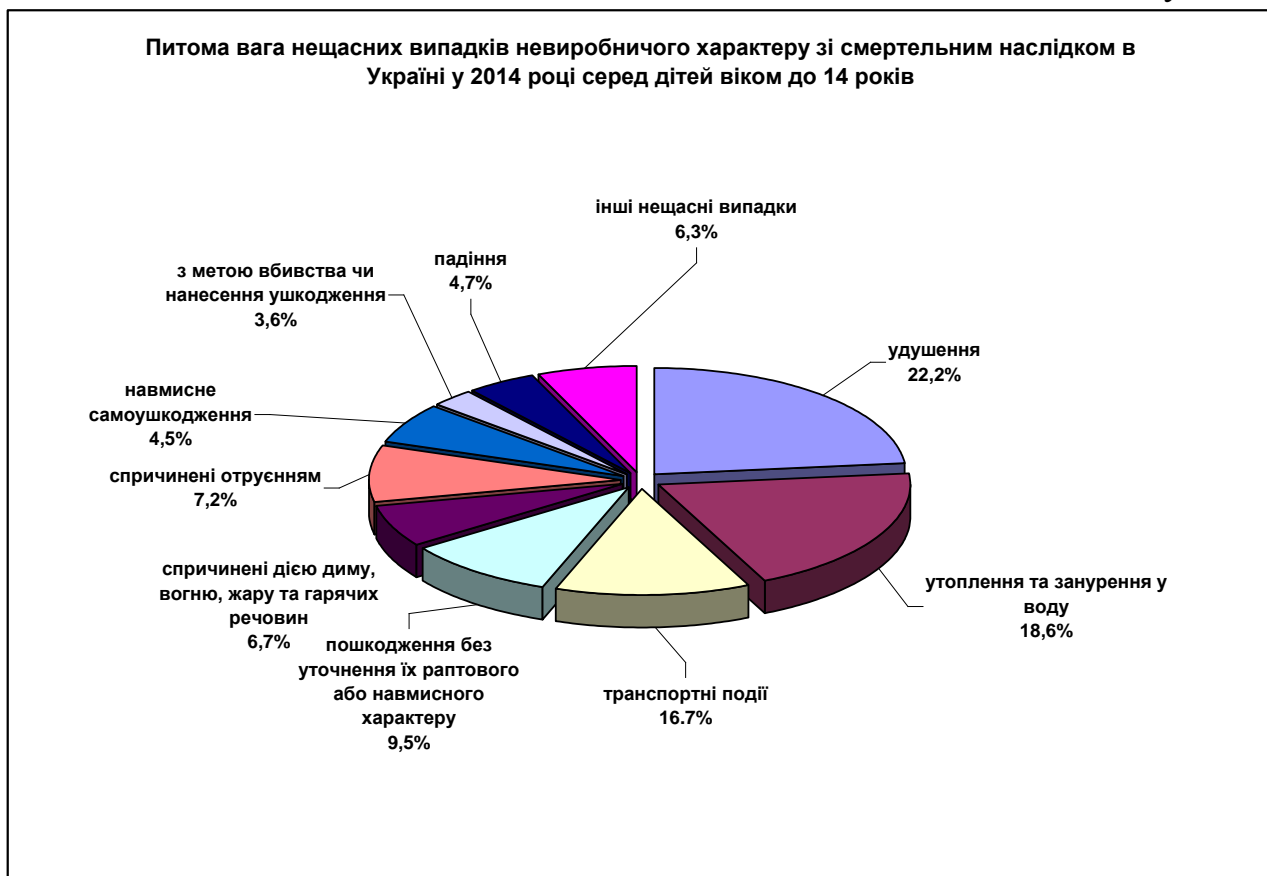
За 12 місяців 2014 року дитяча смертність від нещасних випадків невинного характеру становить 779 дітей у віці до 14 років. У містах цей показник складав 401 нещасний випадок, у сільській місцевості – 378.

У 2014 році спостерігалось незначне зменшення кількості загиблих дітей від нещасних випадків у побуті порівняно з аналогічним періодом 2013 року (832 дитини).

За статистичними даними основними причинами загибелі дітей від нещасних випадків невинного характеру залишаються: нещасні випадки від удущення - 173 дитини (22,2 %), утоплення та занурення у воду - 145 дітей (18,6 %), транспортні події - 130 дітей (16,7 %), спричинені пошкодженнями без уточнення їх раптового або навмисного характеру -

74 дитини (9,5 %), нещасні випадки, спричинені отруєнням – 56 дітей (7,2 %), спричинені дією диму, вогню, жару та гарячих речовин - 52 дитини (6,7 %), від падіння - 37 дітей (4,7 %), навмисне самоушкодження - 35 дітей (4,5 %), від наслідків нападу з метою вбивства чи нанесення ушкодження – 28 дітей (3,6 %), інші нещасні випадки - 49 дітей (6,3 %) (рис. 10).

Рисунок 10

Найбільшу кількість померлих дітей віком до 14 років від нещасних випадків за 12 місяців 2014 року зареєстровано у Дніпропетровській (65 дітей), Донецькій (56 дітей), Одеській (51 дитина), Закарпатській (49 дітей), Житомирській (46 дітей), Харківській (43 дитини), Київській (42 дитини), Миколаївській (38 дітей), Полтавській (37 дітей) областях, а найменшу – в Тернопільській (11 дітей) області. У м. Києві - 20 дітей.

Основними причинами нещасних випадків у побуті залишаються порушення або незнання правил поведінки на воді, дорожнього руху, протипожежної та електробезпеки, низька нервово-психологічна стійкість, поширення негативних тенденцій і антисоціальних проявів серед людей.

Найважливішими заходами щодо профілактики дитячого травматизму є: контроль за вчинками дітей з боку дорослих, усунення з поля їх зору небезпечних предметів (ножів, гострих палиць та шпичів, сірників, хімічних речовин, ліків), заборона купатися без нагляду дорослих і в неперевірених місцях, систематичне роз'яснення небезпеки вуличних і побутових травм тощо.

Високий рівень невиробничого травматизму обумовлений передусім незадовільним соціально-економічним становищем, низьким прожитковим рівнем населення, недостатньою роботою керівників підприємств та установ щодо його профілактики.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що травматизм невиробничого характеру за масштабами, збитками та складністю вирішення проблем залишається соціально значущим явищем.

Досягнення належного рівня безпеки людини у сфері, не пов'язаній з виробництвом, можливе лише за умови правового регулювання суспільних відносин, підвищення рівня культури безпеки та обізнаності з питань щодо причин виникнення нещасних випадків та здійснення заходів з профілактики травматизму невиробничого характеру.

З метою запобігання нещасним випадкам у побуті ДСНС України спільно з центральними та місцевими органами виконавчої влади проводить роботу, спрямовану на реалізацію заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2007 р. № 980-р «Про затвердження плану першочергових заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру».

Місцевими органами виконавчої влади розроблено та затверджено за погодженням з ДСНС України регіональні плани заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру на 2015 рік, проводиться робота щодо їх реалізації.

Директор Департаменту державного
нагляду (контролю) у сфері пожежної,
техногенної безпеки та цивільного захисту
ДСНС України

Р. Буханець